

post@gjerstad.kommune.no

Kristiansand, 17.3.24

Dette brevet sendes på vegne av Agder botaniske forening, Aust-Agder Turistforening, Birdlife Vest-Agder, DNT Sør, Naturvernforbundet i Agder, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Skogselskapet i Agder.

Høringsuttalelse - kommuneplan for Gjerstad kommune 2024-2036; samfunnsdel og arealdel

Innspill til offentlig ettersyn fra FNF Agder

Forslag til kommuneplan, både samfunnsdelen og arealdelen, legger et grunnlag for ønsket framtidig utvikling i Gjerstad kommune. I samfunnsdelen gjøres det bl.a. en innsats for å integrere FNs bærekraftsmål i lokal samfunns- og arealplanlegging. Dette oppfattes positivt for å fremme en mer bærekraftig utvikling, som også adresserer mål om å ivareta natur- og friluftsområder.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Agder er et regionalt samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner som utgjør omtrent 23 000 mennesker som vi representerer. Vi jobber målrettet for å styrke fokuset på naturvern og friluftsliv, og har følgende innspill til planarbeidet:

Lokal kunnskap, medvirkning og involvering er spesielt viktig for kommuneplanprosesser, bl.a. for å oppnå en mer rettferdig, demokratisk og engasjert deltakelse i møte med utfordringene. Fordi utfordringer som skal løses i disse prosessene påvirker miljøer og mennesker ulikt, og vi behøver et mangfoldig og sammensatt kunnskapsgrunnlag. For komplekse temaer som klima- og miljøutfordringer og tap av naturmangfold, er det helt avgjørende å mobilisere bidrag og innsats fra alle samfunnslag og sektorer, helst i et samarbeid. Det gjelder også for å belyse friluftslivsinteresser.

Som del av vår uttalelse vil vi uttrykke sterk støtte til innspillet fra Havrefjell turlag, datert 5.3.24.

Det inneholder flere konkrete forslag om naturvern og friluftsliv. Spesielt vil vi fremheve synspunktene knyttet til Statskog-områdene i Gjerstad, også omtalt som Gjerstadskogene, fordi vi mener at disse områdene må ivaretas og forvaltes på en bærekraftig måte som sikrer tilgjengelighet og bruk for allmennheten, samtidig som de økologiske verdiene beskyttes. Turlaget argumenterer for at områdene har stor verdi og betydning for lokalbefolkningen og besøkende. Det utføres viktig arbeid i områdene av lokale frivillige, i samarbeid med Statskog, med å vedlikeholde et nettverk av merkede turløyper, både for barmark og ski, og fremme naturglede. Det foreslås også strategier for å håndtere utfordringer knyttet til økoturisme. Initiativene omhandler viktige verdivalg og mål om å fremme og beskytte natur og friluftsliv, som kommunen bør prioritere i dette kommuneplanarbeidet.

FNF Agder støtter Havrefjell Turlags innspill om nødvendigheten av å ivareta og forvalte Statskog-områdene i Gjerstad på en bærekraftig måte som sikrer tilgjengelighet og bruk for allmennheten, samtidig som de økologiske verdiene beskyttes. Området er et viktig friluftsområde med vakker og rik natur, hvor Statskog har som mål å legge til rette for jakt, fiske og andre friluftaktiviteter.

Det er viktig at kommunen svarer spesifikt på hvordan deres arealpolitikk balanserer behovet for utvikling med behovet for å bevare naturlige økosystemer. Fordi dagens omfang av naturtap er sjokkerende, betydelig og bekymringsfullt. Nedbygging av natur skjer uten oversikt, uten at vi kjenner de samlede konsekvensene. Dette må adresseres som et problem med alvorlighet og beslutsomhet, og det må vurderes om kunnskaps- eller utredningsgrunnlaget må suppleres rundt dette.

I planbeskrivelsen til arealdelen finner vi en arealstatistikk hvor det bl.a. sies at «*..totalavtrykket på naturen blir redusert, samtidig som man legger opp til en fortetning rundt Brokelandsheia; allerede bebygd område.*» (s. 15). Vi oppfatter bl.a. dette som et strategisk valg fra kommunens side for å forsøke å balansere utviklingsbehov med natur- og miljøhensyn, som er viktig, og som vi vil støtte. I denne sammenheng kan vi også peke på uttalen om at «*Behovet for å ta i bruk nye utbyggingsområder skal reduseres, slik at uberørt natur bevares i størst mulig grad.*» (s. 17), som også er en god intensjon. Likevel vil vi fremheve noen muligheter for forbedring.

Tap av verdifulle naturområder må stanses og naturen må sikres bedre vern. For å styrke kommunens arbeid med dette, på en måte som kan adressere utfordringer mer direkte, ønsker vi at:

- Klare politiske mål for naturvern må inn i alle kommunens overordnede planer og strategier.
- Arbeid med å øke bevisstheten om verdien av naturvern og bærekraftig bruk av naturressurser blant innbyggere må styrkes, bl.a. med informasjonskampanjer og utdanning.
- Mål om arealnøytralitet må vedtas og naturvernhensyn må integreres i all arealplanlegging. Utviklingsprosjekter må vurderes opp mot negative effekter på natur og økosystemtjenester.
- Natur- og arealregnskap må tas i bruk for bedre oversikt og informerte beslutninger.
- En grundig kartlegging av alle naturområder i kommunen må gjennomføres for å identifisere og klassifisere områder med høy naturverdi, biologisk mangfold, og viktige friluftsområder.
- En tilgjengelig database over verdifulle naturområder, som oppdateres jevnlig, må etableres.
- Det må opprettes nye naturreservater og verneområder i tråd med funn fra kartlegginger, spesielt i områder under press fra utvikling.
- Et godt system for naturrestaurering må implementere for å gjenopprette tapte naturverdier og øke biologisk mangfold. Kompensasjonsordninger for naturinngrep kan vurderes.
- En oversikt over økonomiske incentiver for naturvern eller -restaurering ville vært bra.
- Naturbaserte løsninger bør benyttes i by- og tettstedsutvikling, som grønne tak, urbane friluftsområder, og biotoper langs veier og i parkområder.
- Kommunen bør vurdere en strengere lokal lovgivning eller retningslinjer for å beskytte verdifulle naturområder mot utbygging og degradering. Det kan være å endre dagens praksis hvor vi ofte erfarer at plan- og bygningsloven blir en "ja-lov", hvor en ser at søknader om byggetillatelse vanligvis blir godkjent med mindre det finnes en spesifikk lovhjemmel eller klart regelverk som gir grunnlag for å avslå dem. Vår erfaring er at denne tilnærmingen har et grunnleggende prinsipp hvor det antas at det som ikke er eksplisitt forbudt, er tillatt. Med dette som praksis taper naturvern og miljøbeskyttelse nesten alltid. Derfor trenger kommunene strengere retningslinjer, kriterier eller bestemmelser for å hjemle avslag.
- Kommunen bør vedta krav om planvask, f.eks. hvert tiende år, minst, slik at gamle planer som ikke lever opp til dagens standard utgår eller revideres.

Det er avgjørende at kommunens håndtering av vår tids største utfordringer; tap av naturmangfold og klimagassutslipp, alltid ses i sammenheng. Det betyr at alle tiltak for å bidra til klimamålene også må beskytte naturmangfoldet, og omvendt. Dette er sentralt for å følge opp vår internasjonale naturavtale, og for å sikre en helhetlig, langsiktig og rettferdig klima- og naturpolitikk.

FNF Agder sine medlemsorganisasjoner representerer en bred og mangfoldig interessegruppe som ønsker å bidra for å sikre en utvikling som er relevant, attraktiv og bærekraftig, og som ivaretar et bredt spekter av natur- og friluftslivsinteresser. Det har derfor stor betydning for oss at kommuneplanen reflekterer en utvikling hvor natur- og friluftslivsinteresser ivaretas. Vi ser fram til at våre innspill blir nøye vurdert i det videre arbeidet med kommuneplanen i Gjerstad kommune.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Agder

Carina Reiersen Ausdal, Koordinator

